

Samordningsgruppen for geografisk informasjon

Møteinnkalling

Møtested: Digitalt møte - teams

Dato: 17. september 2024

Tid: 09:00 – 13:00

3.september 2024

Knut K. Bjørgaas

- Leder

Bernt Audun Strømsli

- sekretær

Saksliste

Sakstype	Saksnummer	Tittel
Info	19/24	Nasjonal tilgang til plandata
Info	20/24	NOU – <i>med lov skal data deles</i> – informasjon/ diskusjon om påvirkningen av geografiske data
Diskusjon	21/24	Norge digital organisering
Info	22/25	KDD sin bestilling til geodatarådet, ny geodatastrategi
Vedtak	23/24	Geodatastrategiens handlingsplan 2025
	24/24	Eventuelt

Saksframlegg

Saksnummer	Sakstype	Møtedato
19/24	Informasjon	17. september 2024

Nasjonal tilgang til plandata

Samordningsgruppen for geografisk informasjon, Norge digitalt, har det siste året vært opptatt av hvem som skal ha ansvar for en løsning for nasjonalt innsyn i plandata, og hva som skjer med eksisterende løsning Norge digitalt arealplankartløsning, NAP, frem til ny løsning er på plass. Dette har Samordningsgruppen blant annet tatt opp i hørings svar på ny kart- og planforskrift, og i møter med Kommunal- og distriktsdepartementet hvor KS, leder for Plandataforum og Kartverket har deltatt.

DiBK, KS og Kartverket har nå gitt felles innspill til KDD om at DiBK i samarbeid med Kartverket og KS skal utvikle digitale tjenester på planområdet. Dette arbeidet skal sikre god tilgang på plandata og innsyn i plandata for alle relevante målgrupper. I tråd med etablert metodikk skal utviklingen skje skrittvis og lærende. Inntil nye tjenester har tilstrekkelig funksjonalitet til å erstatte «Norge digitalt arealplankartløsning», NAP, vil DiBK, Kartverket og KS samarbeide om å opprettholde registeret slik det fungerer i dag. Dersom nye kommuner ønsker å bli tilknyttet NAP vil Kartverket bistå frem til ny løsning er på plass. Innspillet fra DiBK, KS og Kartverket er bekreftet i form av supplerende tildelingsbrev fra KDD.

KDD har fulgt opp med supplerende tildelingsbrev (bestilling) ut til etatene i med innspillet som ble gitt. Kartverket og DiBK vil i møtet orientere om prosessen videre.

Saksframlegg

Saksnummer	Sakstype	Møtedato
20/24	Informasjon	17. september 2024

NOU – med lov skal data deles

Viderebruksutvalget la 26. juni fram NOU - Med lov skal data deles.

Den inneholder forslag til ny lov om datadeling, og skal gjøre det enklere for næringslivet, forskere, presse og andre å finne og ta i bruk offentlige data til å lage nye produkter, tjenester og løsninger. Utvalget foreslår to ulike lover. En lov om datadeling for å gjennomføre EUs «åpne data-direktiv», Open Data Directive (ODD). I tillegg en lov om dataforvaltning for å gjennomføre EUs «dataforvaltningsforordning», Data Governance Act (DGA).

Geovekst- forum har fokus på konsekvensene for data som er etablert og eies i det samarbeidet. Lovforslaget er vurdert ut fra tre spørsmål;

1. Faller de mest detaljerte geodataene inn under HVD?
2. Hvis nei på spørsmålet over: Faller de mest detaljerte geodataene likevel inn under ODD, og hvordan påvirker det muligheten til å ta betalt for dataene?
3. Kan enkelte data, som faller under ODD og/eller HVD, allikevel unntas åpenhet med hjemmel i nasjonal sikkerhetslovgivning?

Det understrekes at lovforslaget skal på høring og deretter legges frem for og vedtas av Stortinget. Spørsmålene er vurdert og oppsummert hypoteser som ut fra NOU.

Faller de mest detaljerte geodataene inn under HVD?

Den vedtatte HVD forordningen krever gratis tilgang til kart- og eiendomsdata som svarer til kartmålestokk 1:5.000. Norge mangler i dag et landsomfattende datasett i den nevnte detaljeringsgraden som dekker de temaene som omfattes av forordningen. Etter forordningen er det tilstrekkelig å gi gratis tilgang til et slikt datasett.

Ved å etablere og vedlikeholde et slikt datasett finansiert over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett, vil det ikke være noe krav etter forordningen om å gjøre mer detaljerte data tilgjengelig.

En rekke data som etableres og forvaltes i regi av Geovekst, vil på den måten falle utenfor reglene om datasett med høy verdi, og dagens brukerfinansierte samarbeidsmodeller på kartområdet vil antakelig

kunne videreføres uendret. En forutsetning for dette er at Kartverket fortsatt kan regnes som «public sector bodies that are required to generate revenue to cover a substantial part of their costs relating to the performance of their public tasks».

Hypotese:

De mest detaljerte FKB-dataene kan holdes utenfor HVD under forutsetning av at det etableres et nasjonalt homogent datasett i målestokk 1:5.000 som oppfyller kravene i HVD.

Faller de mest detaljerte geodataene likevel inn under ODD, og hvordan påvirker det muligheten til å ta betalt for dataene?

Forslag til lovparagraf i NOU;

«Når det tas gebyr, skal ikke gebyret overstige marginalkostnadene knyttet til tilgjengeliggjøring av dataene. For biblioteker, museer og arkiver, og for offentlige virksomheter som har et inntjeningskrav, kan det fastsettes gebyr som dekker kostnader for innsamling, produksjon, datalagring og tilgjengeliggjøring av dataene, samt en rimelig avkastning på investeringene. For biblioteker, museer og arkiver kan gebyrene i tillegg dekke kostnader for bevaring og rettighetsklarering.»

Hypotese:

På bakgrunn av den foreslåtte lovparagrafen kan det tas betalt for innsamling, produksjon, datalagring og tilgjengeliggjøring av FKB-data, samt en rimelig avkastning på investeringene så lenge salget går gjennom en offentlig virksomhet som har et inntjeningskrav.

Kan enkelte data, som faller under ODD og/eller HVD, allikevel unntas åpenhet med hjemmel i nasjonal sikkerhetslovgivning?

Fra NOU;

«Det fremgår av kapittel 10.3 over at det på nasjonalt grunnlag kan besluttes hvilke data og datasett som av hensyn til nasjonal sikkerhet skal unntas fra krav om tilgjengeliggjøring som følge av innsyns krav og fra krav om tilgang fra viderebruk. Dette gjelder også for datasett med høy verdi, der det i utgangspunktet foreligger en plikt for innehaverne til aktivt å tilgjengeliggjøre dataene. Dette innebærer at det i utgangspunktet er det offentlige organet som besitter data som er eller

kan være skjermingsverdige, som må foreta en vurdering av om de aktuelle dataene skal skjermes fra tilgang for viderebruk.

En viktig problemstilling i denne sammenheng, er hvordan og hvem som skal vurdere verdi og sårbarhet på tvers av sektorer og datasett, og da særlig med åpning for stor grad av massenedlasting og bruk av kunstig intelligens. Tilknyttet dette er problemstillingen når en virksomhet har mulighet for å dele data som en annen virksomhet velger å skjerme. Et eksempel er veiens bæreevne, som både Kartverket og Statens vegvesen må vurdere om de skal dele. Det blir i en slik sammenheng viktig å se deling og skjerming i sammenheng. Utvalget vil foreslå at Nasjonalt prioriteringsråd for deling av data som foreslått i datadelingsloven § 14, kan ha en rådgivende rolle i forbindelse med vurdering av data som skal unntas av hensyn til nasjonal sikkerhet. Utvalget vil videre anbefale at denne funksjonen styrkes med kompetanse om sikkerhetsfaglige spørsmål, slik at den kan gi råd om skjerming av data som ellers er åpne, og koordinering av beslutninger om skjerming på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.»

Hypotese:

Åpne data direktivet åpner for at den enkelte nasjon kan beslutte hvilke data og datasett som av hensyn til nasjonal sikkerhet skal unntas fra krav om tilgjengeliggjøring. Det betyr at forvalter av skjermingsverdige data, selv må foreta en vurdering etter Sikkerhetsloven av om de aktuelle dataene skal skjermes. Behovet for samlede vurderinger i de tilfeller hvor flere offentlige virksomheter forvalter slike data adresseres av Viderebruksutvalget.

Veien videre

1. Geovekst-forum vurderer hvordan Geovekst skal tilpasse seg ODD og HVD
2. Arbeidet med å etablere et nasjonalt homogent datasett i målestokk 1:5.000 med et innhold som fyller kravene i HVD, utføres av Kartverket i samarbeid med relevante parter og dataeiere. Arbeidet underlegges et eget produktråd opprettet som del av Styringsmodellen for Norge digitalt fellesløsninger. Det bør utarbeides en felles verddivurdering, trussel og sårbarhetsanalyse (VTS) etter Sikkerhetsloven for dette datasettet.

Saksframlegg

Saksnummer	Sakstype	Møtedato
21/24	Diskusjon	17. september 2024

Norge digital organisering

Inneværende år har vi hatt en «hybridmodell» i organiseringen av Norge digitalt, i den forstand av ny styringsmodell i tråd med satsingsforslag til fellesløsninger er etablert parallelt med den organiseringen vi fra før har i Norge digitalt. Dette har ført til mange møter, råd og utvalg som har delvis overlappende mandat og representasjon. Dette er lite rasjonelt, og det er sett på muligheter for å rasjonalisere dette.

Saken har vært diskutert i styret for Norge digitalt fellesløsninger og underliggende forlag til modell for 2025 er i tråd med signaler gitt der.

Forslag til ny modell fra 2025

Geodatarådet

Dette er nyoppnevnt råd fra KDD, og har rådgivende og strategisk fokus. Det foreslås ingen endring.

Samordningsgruppen

Skal ivareta den formelle og faktiske styringen av Norge digitalt. Dette styrt gjennom de direkte føringer som geodataforskriften setter. Det vil også være naturlig at Samordningsgruppen i 2025 får ansvaret for oppfølging geodatastrategien gjennom handlingsplanen.

Samordningsgruppen oppnevner medlemmer til styret for Norge digitalt fellesløsninger og fastsetter mandat for styret. I mandatet gis styret ansvaret på forvaltning og formidling av geodata gjennom fellesløsningene.

Samordningsgruppen får da en form og rolle som «generalforsamling» i Norge digitalt, hvor møter to møter i året - i juni og november/ desember vil være naturlig.

Styret for Norge digitalt fellesløsninger

Styret kan bestå av inntil 10 medlemmer.

Medlemmene representerer Norge digitalt parter, ikke egen institusjon Styret skal både ha representasjon fra virksomheter (dataeiere) som er viktige bidragsyttere av geodata til fellesløsningene og fra viktige brukere av geodata fra fellesløsningene. Samtlige tre forvaltningsnivåer, kommuner, fylkeskommuner og statsforvalter samt statlige virksomheter skal være representert.

Sammensetningen skal være slik at både administrativ og faglig kompetanse er representert.

Styret regnes som beslutningsdyktig med to tredjedels oppmøte. Kartverket leder Styret og er ansvarlig for sekretariatet. Funksjonstid for medlemmer av Styret er i utgangspunktet to år, med mulighet for forlengelse.

Geovekst-forum

Dette er ikke en formelt Norge digitalt forum, men har utover bestemmelser som gjøres rundt egne data, sammenfallende interesse og behov, både faglig og teknologisk som Norge digitalt.

Det foreslås ingen endringer.

Norge digitalt faggrupper

I lys av de endringer som forslås her, er det ønskelig med vurdering av de faggruppene som ligger under samordningsgruppen. Det er ikke gjort en vurdering av de enkelte faggruppene, det er noe som må gjøres i løpet av høsten.

Uavhengig av hvilken organisering og ansvarfordeling man ender med, vil det være et behov for at man skarpstiller mandater for utvalg. Da blir det tydeligere hvem som har ansvar for de ulike delene i sektoren- og har beslutningsmyndighet. Dette er noe sekretariatet for Norge digitalt vil jobbe med høsten 2024.09.01

Veien videre

Samordningsgruppen stiller seg bak skissen til ny modell fra 2025. Saken fremmes for Samordningsgruppen i november 2024 for beslutning.

Saksframlegg

Saksnummer	Sakstype	Møtedato
22/24	Informasjon	17. september 2024

KDD sin bestilling til geodatarådet, ny geodatastrategi

Kommunal- og distriktsdepartementet har gitt geodatarådet i oppdrag å utrede innhold, form og omfang av ny geodatastrategi. Oppdraget og ansvaret ligger hos geodatarådet, men det vil trolig være naturlig at representanter i samordningsgruppen får en rolle i arbeidet.

Det vil i møtet bli gitt en orientering om rundt dette.

Saksframlegg

Saksnummer	Sakstype	Møtedato
23/24	Vedtak	17. september 2024

Geodatastrategiens handlingsplan 2025

Samordningsgruppen diskuterte i juni hvilke grep og føringer som var ønskelig for handlingsplanen 2025;

1. *Utnytte mediebildet som «Oppsynsmannen» på NRK skapte.*
 - a. *Vi setter fokus på tiltak og handlinger som støtter opp under nasjonalt og kvalitetsikret arealregnskap*
 - b. *Vi skal finne de gode bruksområdene og gevinstene med bruk av 3d geodata*
2. *Ut fra den geopolitiske situasjonen vi har skal det jobbes med felles operativt situasjonsbilde basert på gode data og felles kartgrunnlag*
3. *Videreutvikle Norge digitalt fellesløsninger i tråd med satsingsforslaget.*

Det etableres arbeidsgrupper som jobber fram forslag til formuleringer av tiltak (revisjon av eksisterende og nye) i tråd med disse føringene. Endelig sammensetning av gruppene blir avklart etter møtet.

I forbindelse med utsendelse av referatet ble arbeidsgrupper skissert. Juni – møtet protokollerte at arbeidsgruppene skulle legge fram sitt arbeid i løpet av høsten. Nå har det gått kort tid mellom disse to møtene, når vi tar høyde for en ferieavvikling – slik at det ikke forventes noe konkret resultat fra arbeidsgruppene i dette møtet. Det må komme seinere. Det må i dette møtet avklares klart ansvarsforhold for fremdrift i de arbeidsgruppene.

Samfunnsområder

Norge digitalt har tatt et strategisk valg med å kommunisere behovet for og nytten av geografiske data med utgangspunkt i samfunnsområder. Det har ikke vært lik benevnelse på samfunnsområdene, der de har vært brukt. Fremover er det viktig at vi bruker samme benevnelse på samfunnsområdene på de ulike arenaene vi bruker disse.

Fra nå av bør vi bruke den benevnelsen som er brukt i samfunnsøkonomisk analyse og satsingsforslaget for Norge digitalt fellesløsninger konsekvent!

- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Klima, miljø- og naturforvaltning
- Kommunal- og distriktsforvaltning
- Samferdsel
- Næringsutvikling

Handlingsplanen 2025 vil nå bruke denne ordlyden på samfunnsområder som tiltak skal støtte opp om.

Forslag til vedtak

Samordningsgruppen stiller seg bak ordlyden på samfunnsområder i henhold til saksutredningen for samfunnsområder som tiltak i handlingsplanen 2025 skal støtte opp om.

Arbeidsgruppene som jobber fram forslag til formuleringer av tiltak (revisjon av eksisterende og nye) skal slutføre sitt arbeid slik at handlingsplan 2025 kan besluttes i samordningsgruppen sitt siste møte i 2024.